



Норман Гортсбі сидів на лавці у Гайд-Парку, спиною до обсадженого смugoю кущів газону, за яким починалися паркові штакети. Спереду, відділена широким шосе для легкових машин, лежала Роттен Роу¹. Праворуч, зразу за рогом, була зупинка «Гайд-Парк», з її невгаваючим гамором і гуркотом вуличного транспорту. Був березневий вечір, і вже о пів на сьому сутінки густо оповили землю; їх розсіювало неяскраве місячне світло, до того ж подекуди горіли вуличні ліхтарі. На центральній і на бічних алеях парку було ніби зовсім пусто, проте де-не-де манячили мовчазні постаті, а деякі з них тулилися по лавках або на стільцях, майже зливаючись із сріблястим присмерком. Ця

картина подобалася Гортсбі, адже вона як-найліпше імпонувала його настроєві. Він вважав, що сутінки — це година переможених. Люди, яких спіткала у житті поразка і які намагалися приховати втрачені ілюзії і мертві надії від будь-чиеї цікавості, з'являлися на Роттен Роу саме в таку пору, коли пошарпаний одяг, згорблений плечі і сумний погляд очей могли залишатися непоміченими, або, принаймні, нерозпізнаними.

На короля, що втратив трон, всі дивляться з презирством.

Така вже дивна вдача у людей.

Проте ці примарні істоти не хотіли, щоб на них дивилися з презирством, тим-то й з'являлися тут лише смерком, наче кажани, бо могли дозволити собі цю скромну розвагу лише під той час, коли звичайних відвідувачів уже не було на цій алеї. Поза огорожею, що її створювали кущі і штакети, видно було яскраві вогні, звідти долинав безнастанний гуркіт вуличного руху. Ряди вікон випромінювали сліпуче світло, що розтинало сутінь. Це світло йшло від осель інших людей, тих, які вистояли в життєвій борні, або, принаймні, не визнали себе переможеними.

Саме такі думки снувалися в голові Нормана Гортсбі, коли він сидів на лавці у майже безлюдній алеї. Пойнятій пригніченим настроєм, і себе вважав «переможеним». А втім, не брак грошей тривожив його: якби йому забажалося, він міг би піти туди, де були світло й гомін, і злитися з натовпом тих, що жили в достатку або прагнули його. Однак і він зазнав поразки, хоча й у справі більш делікатній, і цієї хвилі серце його було сповнене болю і прикроого розчарування: ось чому він був не від того, щоб з досить цинічною втіхою спостерігати своїх «супутників» по нещастю і вгадувати їхні характеристи. Мовчки, але пильно споглядав він процесію, що сунула повз нього, намагаючись обмінати світло ліхтарів.

¹ Роттен Роу — алея Гайд-Парку для їзди верхи.

На лавці поряд Нормана Гортсбі сидів підстаркуватий джентльмен, котрий роздивлявся навколо з неприхованим вибликом: можливо, саме цей вираз його обличчя був останньою краплиною поваги до себе людини, що вже більше нікому і нічому не могла кинути виблику. Костюм його навряд чи можна було назвати обшарпаним, в усякому разі поночі він не справляв такого враження. Але й важко було уявити собі, що власник цього костюма купує коробку шоколадних цукерок за півкрони, або спроможний витратити дев'ять пенсів на бутоньєрку. Він, безперечно, належав до того жалюгідного оркестру, під музику якого ніхто не хоче танцювати, до тих скигліїв, чиї скарги ні в кого не викликають співчуття і вболівання. Коли він підвісився, щоб іти, Гортсбі виразно уявив собі, як той повертається до своєї сім'ї, де його принижують і вважають за нікчему, або, можливо, й до якихось нужденних мебльованих кімнат, де цим пожильцем цікавляться лише з погляду його платоспроможності.

Постать цього добродія, даленіючи, поступово зливалася з тінями, і вільне місце на лавці незабаром зайняв молодий чоловік. Одяг на ньому був цілком пристойний, проте вираз обличчя він мав анітрохи не бадьюріший, аніж його попередник. Ніби бажаючи підкреслити той факт, що життя повелось з ним просто підло, новоприбулий, плюхнувшись на лавку поруч Гортсбі, вибухнув нестримною лайкою.

— Здається, настрій у вас не дуже гарний... — промовив Гортсбі, справедливо вважаючи, що від нього сподіваються відповідної реакції на цей бурхливий прояв емоцій. Молодик обернувся до нього з такою щирою міною, яка могла б збити з пантелику навіть недовірливого співбесідника, проте примусила Гортсбі насторожитись.

— Гадаю, ви теж не були б у доброму гуморі, коли б і вам довелося вскочити в таку саму халепу, — відповів він. — Я вчинив страшенну дурницю.

— А в чому, власне, річ? — спокійно запитав Гортсбі.

— Я приїхав сьогодні надвечір, маючи на меті зупинитися в готелі «Патагонія» на Беркшир-Сквер, — почав свою розповідь молодик, — але виявилося, що готелю на тому місці вже нема — там будують кінотеатр. Шофер таксі нараяв мені інший готель, не подалік, я погодився і поїхав туди. Я встиг ще відправити додому листа, де повідомляв про свою адресу, а потім вийшов купити мила, — забув узяти з собою мило, коли збирався в дорогу, а мило, що дають в готелях, не дуже люблю користуватися. Після того я трошки походив по місту, зайшов у бар, у кілька магазинів. Коли ж, врешті, я

вирішив повернутися до свого готелю, то раптом зрозумів, що не пам'ятаю ні його назви, ні назви вулиці.

Оце так приємна ситуація для людини, що не має ані друзів, ані знайомих у Лондоні. Звісно, я можу написати додому і спитати про адресу готелю, але ж до завтра вони однаково не одержать моого листа. А поки що я сиджу без грошей, бо мав при собі з шилінг, та й те витратив на мило і коктейль. От так штука. У кишенні лишилася одна двопенсова монета, і я тиняюсь вулицями, не знаючи, де притулитися на ніч.

По тому, як він скінчив свою розповідь, настало красномовна пауза.

— Мені здається, ви вважаєте цю історію плутаною і неймовірною, — вимовив, зрештою, молодик. В його голосі вчуvalася образа.

— Не така вже вона й неймовірна, — розважливо відказав Гортсбі. — Зі мною сталася така сама пригода в одній з іноземних столиць, але того разу нас було двое, і це надало тій ситуації ще більшої разючості. На щастя, ми пам'ятали, що готель стоїть над якимсь каналом, і коли кінець кінцем натрапили на канал, то вже вдалося знайти дорогу й до готелю.

Молодик пожувавішав.

— Я б не заперечував, коли б таке було десь за кордоном. Звернувся б до свого консула, і той уже зарадив би лиху. Тут, на батьківщині, почуваєш себе за таких обстановин безпораднішим. Коли не натраплю на якогось порядного хлопця, що погодиться «проковтнути» мою історію і позичити трохи грошей до завтра, мені, видно, доведеться заночувати на набережній. Хоч би як там було, я радий, що моя пригода не здалася вам надто неймовірною.

Останні його слова пролунали лагідно, майже тепло, наче він плекав надію, що Гортсбі все-таки властва ота «порядність».

— У вашій історії, — спроквола мовив Гортсбі, — на жаль, є одна прогалина: ви не можете показати мило.

Молодик квапливо нахилився вперед, нервово почав нишпорити по кишеннях свого плаща і зірвався на ноги.

— Я, певне, загубив його, — пробурмотів він розплачливо.

— Загубити готель і пакетик з мілом в один день — це свідчить про навмисну недбалість.. — почав Гортсбі, але молодик уже не слухав. Він прожогом помчав алеєю, дивлячись прямо перед себе із страдницьким, але водночас і гордовитим виглядом.

— Шкода все ж таки, — міркував Гортсбі. — Те, що він вийшов з готелю, щоб купити мило, було єдиною переконливою деталлю в усій його розповіді, втім, саме через цю маленьку деталь він зазнав поразки.

Якби йому спала на думку ідея справді придбати пакуночок з милом, до того ж, старанно загорнутий у білий папір, як це звичайно роблять в аптекі, — він виявив би справжню геніальність. Адже в його професії геніальність саме в тому й полягає, щоб постійно вдаватися до застережних заходів.

Дійшовши такого висновку, Гортсбі підвівся, збираючись іти додому. Коли раптом аж скрикнув від подиву: на землі, біля самої лавки, лежав маленький овальний пакуночок, старанно загорнутий у білий папір, як це звичайно роблять в аптекі. Не залишалося й найменшого сумніву, що то справді мило. Воно, мабуть, випало з кишени молодика, коли той сідав на лавку. Гортсбі миттю побіг до виходу, схвилювано шукаючи очима знайому постать у світловому плащі. Він майже втратив надію знайти його, але в цей момент угледів, що молодик нерішуче стоїть на краю шосе, мабуть, вагаючись, що йому робити — піти через Гайд-Парк чи попрямувати до гомінливого Найтсбріджа. Почувши, що Гортсбі гукнув його, він різко обернувся з виразом неприхованої ворожості.

— Важливий свідок вірогідності вашої історії з'явився, — сказав Гортсбі, подаючи йому пакуночок, — напевне, він вислизнув з кишени вашого плаща, коли ви сідали на лавку. Я побачив його на землі вже після того, як ви пішли. Даруйте мені за недовіру, але ж зовнішні обставини були проти вас. І тепер, оскільки я вже апелював до мила, як до свідка, мабуть, маю зважати на цей фактор. Коли один соверен, який я можу позичити вам, влаштує вас...

Молодик поклав край цій тираді, заховавши гроші в кишенню.

— Ось візитна картка з моєю адресою, — вів далі Гортсбі, — ви можете повернути гроші протягом цього тижня. А оце ваше мило — не загубіть його знову, воно зробило вам добру послугу.

— Це чудово, що ви знайшли його, — сказав молодик і, зворушеного пробелькотівши кілька слів подяки, миттю зник у напрямі Найтсбріджа.

— Бідолаха, він ледве стримав сльози, — промовив Гортсбі до себе. — Та воно й не дивно: пережити отої контраст, таке напруження і раптовий спад... Мені це наука, щоб не був надто розумний і не робив поспішних висновків, виходячи з сuto зовнішніх обставин.

Коли Гортсбі повертається назад і проходить повз місце, де відбулася ця маленька драма, він побачив якогось підстаркуватого джентльмена, що зазирав під лавку і нишпорив навколо неї.

— Ви щось загубили, сер? — спитав він, пізнавши недавнього свого сусіда.

— Так, сер, пакуночок з милом.



Мисливський сезон закінчився, а Малетам і цього разу не пощастило продати свого Акцента. За останні три чи чотири роки в сім'ї за якоюсь традицією жила фатальна надія, що покупець на Акцента неодмінно знайдеться перед закінченням сезону; проте сезони розпочиналися і минали, але не траплялося нічого такого, що могло б підтвердити цей безпідставний оптимізм.

Спочатку коневі дали кличу Шалений, а згодом прозвали Акцентом — з тих міркувань, що, вже набувши таке «добро», від нього нелегко відкарасатись. Акцент багато разів значився в прейскурантах як мисливський кінь легкої ваги; як кінь для їзди верхи під дамським сідлом і навіть ще простіше (а втім, не без фантазії) — як корисна в господарстві коняка каштанової масті, що продається за 15,1 фунта. Чотири сезони Тобі Малет брав участь, верхи на Акценті, у Вест-Уесекському полюванні; щоправда, кожний кінь може відзначитися у Вест-Уесексі, якщо тільки він обізнаний з місцевістю. А місцевість Акцент знав досконало, адже він особисто вирів велику кількість тих ям біля берегів та під парканами, що на них люди натрапляли у радіусі багатьох миль навколо. Хоча Акцентові манери і поведінка були далекі від ідеалу, проте вершник почував себе значно спокійніше під час полювання, коли коня оточувала зграя собак, аніж коли він гарцював по шосе чи по сільських дорогах. Самі Малети категорично відкидали припущення, що Акцент боїться трактів, хоча справді існувало кілька таких об'єктів, що викликали в нього антипатію і «краптові напади запаморочення», як казав Тобі.

До легкових машин і мотоциклів він ставився більш-менш терпляче, а інколи навіть ігнорував їх. Але свині, тачки, купи каміння на узбіччі доріг, дитячі коляски на міських вулицях, надто агресивно пофарбовані на білий колір огорожі, а подекуди й найостаннішої моделі вулики примушували його звертати з прямого шляху, і кінь залишав позад

себе численні зигзаги, що нагадували розгажену блискавку. Коли ж раптом з-за зеленого паркана з шумом злітав фазан, Акцент миттю високо підстрибував, хоча, зрештою, це можна було вважати проявом товарицьких почуттів. І вже з чим Малети ніяк не могли погодитись, це з поширенним твердженням, що їхній кінь має жахливий прикус.

Десь наприкінці травня місіс Малет, вдова Сільвестра Малета і мати Тобі та чималого гурту дочок, атакувала Кловіса Сенгрейла, зустрівшись з ним у передмісті і жадаючи поінформувати його про цілу низку хвилюючих місцевих подій.

— Чи знайомі ви з нашим новим сусідою, містером Пенрікардом? — торохотіла вона. — Страшенно багатий, має залізні рудники в Корнуельсі, середніх літ і взагалі дуже спокійна людина. Уявіть собі, він взяв у довготермінову оренду «Червоний дім» і витратив силу грошей на його реконструкцію. Так ось, Тобі продав йому Акцента.

Ця новина так вразила Кловіса, що він довго не міг опам'ятатись, по тому, зрадівши, почав поздоровляти місіс Малет, і коли б він був людиною емоційнішою, безперечно, одразу розцілував би місіс Малет.

— Вам справді пощастило. Нарешті ви позбулися цієї коняки, а тепер зможете придбати іншу, до вподоби. Я завжди казав, що Тобі — кмітливий хлопець. Вітаю вас від щирого серця.

— Не поздоровляйте мене. Більшого нещастя не могло б статися, — патетично виголосила місіс Малет.

Кловіс оставпіло витріщився на неї.

— Містер Пенрікард, — вела далі місіс Малет, притишуєчи голос до значущого, на її думку, шепоту, хоча справді він нагадував якесь сипле вищання, — містер Пенрікард саме почав задивлятися на мою Джессі. Спочатку його залицяння було мало помітне, але тепер уже в мене не лишилося жодного сумніву. Я була просто дурна, що не схаменулася раніше. Вчора, під час свята, в саду церковного настоятеля, він поцікавився в Джессі, які квіти вона любить найбільше, а сьогодні вже прибув цілий ожеред гвоздик різних сортів, і серед них оті чудові темно-червоні. Ну, справжні експонати для виставки! До того ж, ще було надіслано бонбоньєрку з шоколадом, яку він, я цього певна, навмисне замовив у Лондоні. На завтра він запросив Джессі зіграти партію в гольф. І саме тепер, у такий вирішальний момент, Тобі продав йому оту тварюку. Таке лихо!

— Але ж ви роками намагалися здихатись її, — відказав Кловіс.

— У мене повен дім дочок, — відрізала місіс Малет, — і я намагалася, ну, не скажу, щоб здихатися їх, але, звісно, один-двоє чо-

ловіків не були б зайвими серед цієї компанії. Не забувайте, дочок у мене аж шість.

— Чого не знаю, того не знаю, — промовив Кловіс, — я ніколи їх не підраховував, але сподіваюсь, ви не помиляєтесь щодо числа. Матері, мабуть, розуміються на таких речах.

— І зараз, — вела далі місіс Малет своїм трагічним шепотом, — коли на обрії маячить багатий кандидат у чоловіки, Тобі продає йому цю нещасну тварину. Вона ж може вбити Пенрікарда, коли той спробує поїздити верхи. У кожному разі, вона вб'є всяке ніжне почуття, яке він міг би плекати до будь-кого з членів нашої родини. Що я маю тепер робити? Дуже незручно просити його повернути нам коняку. Адже ми розписали її, немов те диво, коли з'явився жаданий покупець, і запевняли, що вона — саме те, що йому потрібно.

— А ви не могли б викрасти її з його стайні і послати пастися на якусь далеку ферму? — запропонував Кловіс. — Напишіть тільки на дверях стайні: «Жінкам — виборчі права!», і вся історія пройде під маркою демонстрації супіріжності. Ручуся, що нікому, хто знає вашого коня, не спаде на думку, що ви дуже скучили за цим «скарбом».

— Газети роздзвонили б про цю справу по всій країні, — сказала місіс Малет. — Я вже уявляю собі такий, приміром, заголовок — «Цінного мисливського коня викрали супіріжностки» або інший в такому ж дусі. Поліція почала б нишпорити скрізь, доки б таки не знайшла Акцента.

— Що ж, тоді хай Джессі спробує забрати його у Пенрікарда, пославшись на те, що це — її давній улюблений. А продаж вона може пояснити так: відповідно до старої угоди про ремонт стайню мали знесті, але тепер угоду вдалося переписати, і стайня простоїть іще кілька років.

— Це здаватиметься досить-таки дивним: тільки-но встигли продати коня, і одразу просите, щоб його вам повернули. Але щось треба робити, причому негайно. Пенрікард не вміє поводитися з кіньми, а я, здається, казала йому, що Акцент — спокійний, наче овечка. А втім, вівці теж можуть вибрикувати, немов скажені, правда ж?

— Авжеж. Вівці зовсім незаслужено мають славу дуже лагідних, — погодився Кловіс.

Наступного дня Джессі повернулася з поля для гольфа збуджена і водночас заклопотана.

— З освідченням усе гаразд, — заявила вона, — він зробив це під час шостого туру гри. Я сказала, що мені треба трохи подумати. Під час сьомого туру я погодилася.

— Любa моя, — сказала мати, — я вважаю, що варто було б виявити більше дівочої стриманості і вагання, адже ти знайома з ним дуже недовго. Краще б ти не давала згоди аж до дев'ятого туру.

— Сьомий тур якраз надзвичайно довгий, — мовила Джессі, — до того ж, ми обоє дуже нервувались, тим-то грали ще довше, ніж звичайно. А поки настав дев'ятий тур, ми встигли домовитися про безліч речей. Медовий місяць проведемо на Корсіці, а як захочемо, то зробимо невеличку подорож до Неаполя, і на закінчення — тиждень розваг у Лондоні. Дружками будуть дві його племінниці і наші п'ятеро дівчат, отож усього семеро — досить щасливе число. Ти надінеш свою перлисто-сіру сукню, і ми прикрасимо її гонітонським мереживом. Між іншим, сьогодні ввечері він з'явиться сюди, до тебе, щоб поблагословитися. Отже, з цим усе гаразд. Інша справа — з Акцентом. Я розповіла йому оту байку про стайню, і як ми всі хотіли б відкупити нашого коня, але він, здається, ще більше захотів залишити його собі. Пенрікард каже, що тепер, коли він живе не у великому місті, йому конче треба навчитися їздити верхи, отже, він почне тренуватися з завтрашнього дня. Він кілька разів їздив верхи по фешенебельних алеях Гайд-Парку, але на таких шкапах, що їх навмисне добирають для катання хворих та вісімдесятірічних дідів. Ото й уся його наука в сіdlі. Страйай-но, я забула: він ще їздив на поні, коли йому було п'ятнадцять років, а поні — двадцять чотири. І ось завтра він має сісти на Акцента! Я стану вдовою перш ніж одружуся, а мені страшенно хочеться глянути на оту Корсіку... вона така комедна на географічній карті!

Довелося негайно послати по Кловіса і розповісти йому про подальший розвиток подій.

— Ніхто не може почуватися безпечно верхи на цій тварині, — сказала місіс Малет, — окрім Тобі, бо він, маючи вже великий досвід, знає, чого вона може злякатися, і добре вивчив усі її піруети й стрибки.

— Я, власне, не натякала містеру Пенрікарду (а втім, тепер я можу називати його Вінсентом) про те, що Акцент не полюбляє білих огорож, — сказала Джессі.

— Білі огорожі! — вигукнула місіс Малет. — А чи не згадувала ти про те, яке враження спроявляють на Акцента свині? Адже містеру Пенрікарду, щоб дістатися на тракт, доведеться іхати повз ферму Лок'єра, а там уже неодмінно трапляться свині, які ганяти-муть десь поміж живоплотом.

— Останнім часом він чомусь ще не злюбив індиків, — додав Тобі.

— Цілком зрозуміло, що не можна дозволити Пенрікарду їздити верхи на цій коняці, — сказав Кловіс, — принаймні доти, поки Джессі не вийде за нього заміж і Пенрікард її не набридне. Ось що я вам пораджу: запросіть його завтра на пікнік, який розпочнеться рано-вранці; адже він не з тих людей, що роблять прогулянку верхи перед сніданком. Наступного дня я намовлю настоятеля повезти його перед ленчем до Кроулєя, подивитися на нову сільську лікарню, яку там будують. Акцент стоятиме без діла у стайні, і Тобі запропонує потренувати його — кінь «зачепиться» об камінь чи щось інше і дуже до речі зашкutiльгає. Коли ви дещо поквапитеся з весіллям, то байку про кульгання можна буде підтримувати, аж доки шлюбна церемонія не залишиться щасливо позаду.

Місіс Малет була людиною емоційною, тим-то поцілувала Кловіса.

Та ніхто не був винен у тім, що з самого ранку почалася злива, отже перспектива пікніка перетворилася на чистісінку фантазію. Ніхто, окрім лихої долі, не був також винен у тім, що опівдні трохи вигодинилося, і це спокусило містера Пенрікарда вперше випробувати Акцента. Однак їм не довелося побачити свиней біля ферми Лок'єра; огорожу навколо садиби настоятеля було пофарбовано на тъмяний, дуже невиразний зелений колір, але торік чи позаторік вона була біла, тож Акцент не міг забути, що саме на цьому місці він мав звичку робити енергійний реверанс, стрибок убік, а потім ставати дібки. Оскільки після таких вправ його послуги вже нікому не були потрібні, він вдерся до настоятелевого саду, а там інстинкт привів його до клітки з індичкою. Пізніше господарі знайшли клітку майже непошкодженою, однак від індички залишилося дуже мало.

Містер Пенрікард, трохи приголомшений від струсу і страждаючи від болю в забитому коліні, а також від кількох, менш значних пошкоджень, добродушно приписав цей нещасливий випадок своїй власній недосвідченності щодо коней та сільських шляхів.

Він дозволив Джессі доглядати себе протягом п'яти днів. Цього терміну вистачило, щоб остаточно видужати і набути доброї гольфової форми.

Минуло тижнів зо два, і в списку весільних подарунків, який вмістила місцева газета, можна було прочитати таке: «Каштановий верховий кінь «Акцент» — подарунок нареченій від нареченого».

— Отже, це свідчить, — сказав Тобі Малет, — що він нічого поганого не запідохрив.

— Або, — мовив Кловіс, — що він людина кмітлива і водночас люб'язна.

M E T O A

Шарца — Метерклума

Леді Карлота повільно походжала по платформі маленького провінційного вокзалу, роздивляючись навколо. Адже потрібно було якось перебути час, доки поїзд, нарешті, рушить далі.

Раптом вона побачила за станцією на шосе коняку, запряжену у величезний і надто перевантажений віз. Поруч стояв візник і нещадно шмагав її батогом; він, очевидно, належав до тієї породи візників, що палають лютою ненавистю до тварини, яка допомагає їм заробляти на шматок хліба. Леді Карлота прожогом подалася туди і так грізно вичитала візникові, що той одразу отямився. І хоча друзі нерідко доводили їй, що не варто обстоювати інтереси бідолашних тварин, бо це втручання може привести лише до неприємностей, — вона ніколи не дотримувалася доктрини «невтручання», крім одного випадку. Якось її приятелька, прихильниця згаданої доктрини, рятуючись від вепра, вилізла на не дуже високу берізку і стовбичила там три години, волаючи про допомогу. Під цей час леді Карлота сиділа неподалік і спокійно малювала свою акварель. Мабуть, саме після цього епізоду її дружбі із згаданою особою, яку, зрештою, визволили з прикрого становища, настав край.

Поїзд, звичайно спокійний, цього разу чомусь нетерпляче рушив з місця. Він відійшов дуже швидко, залишивши леді Карлоту на призовляще. Та вона сприйняла цей удар з сuto філософською байдужістю. Друзі і родичі леді Карлоти вже звикли до того, що валізи її частенько прибувають без своєї господині. Отже, вона надіслала телеграму, в якій досить невиразно повідомила про своє прибуття «іншим поїздом». Ще не встигла добре поміркувати, що робити з собою далі, коли раптом перед нею постала незнайома дама імпозантного вигляду.

Втупившись у леді Карлоту, дама заявила рішуче й категорично:

— Ви мусите бути міс Хоуп, наша нова губернантка. Я приїхала зустріти вас.

«Обов'язок є обов'язок. Якщо мушу бути губернанткою, то вже мушу», — промовила до себе леді Карлота з безжурністю, яка, проте, таїла в собі небезпеку.

— Я — місіс Квеберл, — відрекомендувалася дама. — Та де ж ваші валізи?

— А вони десь блукають, — відповіла «губернантка», згадавши приказку, що той, хто відсутній, завжди винен. І коли навіть валізи леді Карлоти в даний момент навряд чи були винні в своєму «блуканні», то в усякому разі вони були відсутні. — Я вже телеграфувала про це, — додала вона, тепер кажучи чистісіньку правду.

— Ах, як це прикро, — промовила місіс Квеберл. — Оті залізничники, дійсно, працюють дуже недбало. А втім, ми якось влаштуємося. Моя камеристка позичить вам халатик і нічну сорочку. — З цими словами вона попрямувала до машини.

Поки вони їхали до маєтку Квеберлів, господиня поважно розповідала леді Карлоті про обов'язки, які та відтепер має виконувати; виявилось, що Клод та Вілфрід — тенденції, вразливі хлопчики, що Айріні має неабиякий артистичний темперамент і що Віолу теж наділено якимись-там рисами, притаманними дітям «нашого класу в нашу добу».

— Я хочу, щоб їх не лише навчали, а й прищеплювали інтерес до того, що вони вивчатимуть, — говорила місіс Квеберл. — Ось, приміром, уроки історії. Ви повинні зробити їх дуже дохідливими, зрозумілі? Будь-що треба дати дітям відчути, що їм оповідають про мужчин та жінок, які справді жили, існували. Коли ж ви будете перевантувати пам'ять ваших вихованців лише безліччю імен і дат, — пуття з цього не буде. Що ж до французької мови, то я сподіваюсь — кілька днів на тиждень ви будете розмовляти за столом по-французьки.

— Я розмовлятиму чотири дні на тиждень по-французьки, а решту — по-російськи.

— По-російськи? Шановна міс Хоуп, але ж ніхто в домі не розмовляє цією мовою і не розуміє її.

— А це мене зовсім не обходить, — бундючно відрізала леді Карлота.

Місіс Квеберл, просто кажучи, дісталася добрячого ляпаса. Вона належала до тих деспотичних осіб, що красуються і пишаються своєю самовпевненістю лише до того часу, поки не дістануть рішучої відсічі. Найменший опір майже одразу робить їх тихими й сумирними. Після того, як нова губернантка не виявила особливого захоплення з приводу тільки-но придбаної Квеберлами великої дорогої машини, та ще й побіжно згадала

про значні переваги нової марки, що з'явилася на ринку цими днями, — збентеження її патронеси стало ще помітніше і могло навіть викликати співчуття. Вона опинилася, приблизно, в такому самому становищі, як древній воєначальник, коли побачив, що його найкращого бойового слона вивів з ладу металевий дротиків.

При обіді місіс Квеберл, хоч і підбадьорювана чоловіком, який завжди поділяв її думку і у всьому був її опорою, — не могла вже, проте, повернути собі втрачені позиції. Нова гувернантка, насамперед, дала собі раду з вином, окрім того, — і це вже було гірше, — виявила неабияку обізнаність з його гатунками, — питання, в якому Квеберлам, безперечно, бракувало авторитетності. Попередня гувернантка під час розмов на теми, пов'язані з винами, обмежувалася звичайно тим, що з усіх напоїв скромно віддавала перевагу воді. Ця ж, нова, настільки зухвали, що порекомендувала господарям виноторговельну фірму, на яку «цілком можна покластися». Тоді місіс Квеберл вирішила, що час уже перевести розмову в інше, не таке небезпечне русло.

— Вам дав найкращу рекомендацію канонік Тійп, — мовила вона. — Я вважаю його вельми гідною людиною.

— Він дудлить горілку і лупцює свою дружину, а взагалі, справді цілком симпатичний, — сказала гувернантка незворушно.

— Моя мила міс Хоуп, ви, безперечно, перебільшуєте! — скрікнули Квеберлі разом.

— Правду кажучи, він має деякі підстави до такого обходження з жінкою, — вела далі вигадниця. — Наприклад, мені ще ніколи не доводилося спостерігати, щоб хтось, граючи в бридж, так дратував партнера, як канонікова дружина, місіс Тійп. Її ходи й репліки можуть виправдати певну грубість партнера; дійти до того, щоб облити її водою з одного-однісінського в усьому домі сифона, як це зробив канонік та ще й у неділю по півдні, коли ніде не можна купити содової води, — це вже свідчить про байдужість до потреб інших осіб, які живуть в його домі, а цього я вже не можу простачити. Можливо, ви вважаєте, що я зробила надто поспішні висновки, але саме через той випадок я залишила посаду в Тійпів.

— Ми якось іншим разом поговоримо на цю тему, — промовила місіс Квеберл.

— А навіщо я маю взагалі до неї повертатися? — рішуче відказала гувернантка.

На поміч дружині став містер Квеберл, спитавши, з якої саме дисципліни нова вихователька гадає розпочати завтра навчання.

— Ми почнемо з історії, — повідомила вона.

— Ах, з історії, — підхопив містер Квеберл, — так от, викладаючи історію, ви по-

винні піклуватися тим, щоб перш за все зацікавити дітей предметом вивчення. Намагайтесь дати їм відчути, що ви оповідаєте про мужчин і жінок, які справді жили, існували.

— Ми вже обговорювали з міс Хоуп це питання, — перебила місіс Квеберл.

— Я викладаю історію за методом Шарца-Метерклума, — заявила гувернантка.

— А-а, то дуже добре, — пролунали голоси обох Квеберлів, які вважали за краще уdatи, що принаймні назва цього методу їм відома.

— Що ви тут робите, діти? — спитала місіс Квеберл наступного ранку, побачивши, що Айріні сидить на сходах з досить похмурим обличчям, а сестра її, загорнута у вовчу шкуру, вмостила позад неї на ослінчику, у дивній і незручній позі.

— Це у нас урок історії, — повідомила Айріні, — я зображену Ромула, а Віоля — вовчицю; тобто, звичайно, вона не справжня вовчиця, а лише образ тієї, яку обожнювали римляни. Тільки чому вони її обожнювали, я щось не втімлю. Клод і Вілфрід вирушили тим часом, щоб викрасти отих, як це їх звати... якісь безніяньки.

— Тобто як це — «безніяньки»?

— Авже, міс Хоуп так їх називає, і їх треба обов'язково притягти сюди. Спершу хлопці прукалися і не хотіли йти, та міс Хоуп взяла татків крокетний молоток і сказала, що коли вони не слухатимуться, то вона їх добре відлупцює; тоді вони вже вирушили.

Саме в цей час із садка долинув страшений галас, який примусив місіс Квеберл побігти туди, бо вона побоювалася, що обіцянє лупцювання вже почалося. Галас, як виявилося, зчинили двоє маленьких дочок садівника, яких захекані і розпатлані Клод і Вілфрід тягли до панського будинку. Братик обох полонянок намагався чинити опір, чим ще більше ускладнював завдання Клода і Вілфріда, хоча поки що його втручання не дало бажаних наслідків. Що ж до гувернантки, то вона, тримаючи в руці крокетний молоток, недбало сиділа на поруччі тераси і стежила за цією сценою з холодною байдужістю, як справжня богиня битв.

— Пустість, ми скажемо мамі! — репетували садівникові діти. Однак їхня мати, по-перше, трохи недочувала, а, по-друге, її увагу було зосереджено на пранні білизни. Отож, кинувши переляканій погляд на будинок садівника, місіс Квеберл сама поспішила на допомогу бідолашним жертвам.

— Вілфрід, Клод! Зараз же облиште цих дівчаток. Господи милостивий, що все це означає, міс Хоуп?

— Йдеться про початок римської історії, про викрадення сабінянок. Хіба ви цього не бачите? Метод Шарца-Метерклума саме в

тім і полягає, що історія повинна стати для дітей живою, а як цього досягти? Якщо діти самі зображені у історичні події, то, в такий спосіб, відчувають їхній аромат; до речі, це допомагає якнайкраще затямлювати факти. А до чого ви призвели своїм втручанням? Ваші сини тепер ціле життя вважатимуть, що всім відоме з історії викрадення закінчилося втечєю сабінянок, і я знімаю з себе будь-яку відповідальність за це.

— Ви особа напрочуд розумна і страшенно модерна, міс Хоуп, але я була б справді щаслива, якби ви покинули мій дім, скориставшись з найближчого поїзда. А ваш багаж ми відішлемо на вашу адресу, тільки-но він прибуде.

— На жаль, я не можу з певністю сказати, де перебуватиму найближчими днями, — заявила так близкавично звільнена наставниця молоді. — Прошу вас переховати мій багаж у себе, поки я не телеграфую вам свою нову адресу. Це лише дві валізи, пара ключів до гольфа і леопарденя.

— Леопарденя! — скрикнула місіс Квеберл. Справді, від цієї жахливої жінки просто не було порятунку. Виходить, навіть після від'їзду вона залишає по собі цілий ко-

метний хвіст всіляких неймовірних ускладнень.

— Це, може, не досить точне визначення, адже леопард уже майже дорослий. Щодня ви даватимете йому курку, а в неділю — кроля, це його звичайний раціон. Від яловичини і свинини він робиться дуже неспокійний. Не турбуйтеся про машину, я охоче пройдуся пішки.

З цими словами леді Карлота зникла з життя Квеберлів. Приїзд справжньої міс Хоуп, — вона, як виявилося, переплутала дати, — чомусь викликав сум'яття, яке вкрай здивувало і вразило її. Квеберлі, збагнувши, що стали жертвою чийогось лихого жарту, відчули певну полегкість.

— Ах, яка прикрість, Карлото, голубонько! — вигукнула подруга леді Карлоти, коли та, зрештою, прибула до неї в гости. Страшна прикрість! Спізнилися на поїзд і провести ніч у місці, де тебе ніхто не знає...

— Заспокойся, люба, — промовила леді Карлота, — це було зовсім не так прикро, як ти собі уявляєш — принаймні для мене.

З англійської переклала
Олена ЛЕЩИНСЬКА

